

Županijsko natjecanje iz povijesti

3. ožujka 2026.

6. kategorija: IV. (četvrti) razred

Zaporka:

--

(peteroznamenasti broj i riječ)

Broj bodova:

	65	%
--	----	---

Upute natjecateljima:

1. **Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
2. Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
4. Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
5. Pažljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
6. Rješenja upisuješ na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
7. Ispit piši isključivo pisanim, ne tiskanim slovima. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
8. Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZOM u školskoj godini 2025./2026. **Pri tome se nemoj koristiti kraticama, nego punim nazivima.**
9. **Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
10. Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Županijskoga povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____ (predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____ (član Županijskoga povjerenstva)
3. _____ (član Županijskoga povjerenstva)

1. Tijekom prve polovice 20. stoljeća spomenik koji je prikazan na slici korišten je i u političke svrhe. Pozorno promotri sliku i odgovori na pitanja.

1.1. Koje je godine postavljen splitski primjerak spomenika prikazanog na slici?

	1
--	---

1.2. Objasni koja mu je bila politička simbolika?

--

Slika 1. Izvor: Anić, Tomislav i dr. *Povijest 4*. Zagreba: Alfa, 2021.: 47.

	1
--	---

1.3. Koje je godine spomenik razmontiran, da bi ponovno bio postavljen nakon 13 godina?

	1
--	---

2. Sjeverna Afrika bila je jedno od ključnih bojišta Drugoga svjetskog rata.

Pozorno promotri uzročno-posljedični niz te zaokruži slovo ispred informacije koja nedostaje na mjestu X.

britansko zaustavljanje prodora njemačko-talijanskih snaga u Egiptu u lipnju 1942.	imenovanje gen. Montgomeryja zapovjednikom britanskih snaga potkraj listopada 1942. i pomoć SAD-a	X	kapitulacija njemačko - talijanskih snaga u Tunisu u svibnju 1943.
--	---	---	--

- A. saveznička pobjeda u prvoj bitci kod El Alameina i početak operacije Baklja u listopadu 1942.
- B. saveznička pobjeda u prvoj bitci kod El Alameina i početak operacije Baklja početkom studenog 1942.
- C. saveznička pobjeda u drugoj bitci kod El Alameina i početak operacije Baklja početkom studenog 1942.
- D. saveznička pobjeda u drugoj bitci kod El Alameina i početak operacije Baklja početkom 1943.

	1
--	---

3. NDH je za Talijane i Nijemce bila marionetska država. Među navedenima odaberi dvije tvrdnje koje nisu posljedice tog statusa u samoj NDH?

- A. diverzantske akcije partizanskog pokreta
- B. domaći političari bili su na vlasti
- C. glavnina njemačke vojske mogla je biti na bojištima
- D. politika nasilja i rasna nesnošljivost

	2
--	---

4. Na osvajačku politiku Njemačke, Velika Britanija i Francuska u početku su bile spremne na popuštanje. Među navedenima odaberi dvije tvrdnje koje nisu uzrokovale politiku popuštanja?

- A. stav nekih država da je Versajski ugovor bio nepravedan prema Njemačkoj
- B. javnost nije bila spremna na novi svjetski rat
- C. njemačko pripojenje Austrije
- D. ulazak Njemačke vojske u Porajnje

	2
--	---

5. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća u umjetnosti se javio avangardni pokret. Usporedi ponuđene avangardne smjerove i zaokruži slova ispred dvaju smjerova čiji su pobornici podupirali i određene političke pokrete.

- A. kubizam
- B. nadrealizam
- C. dadaizam
- D. futurizam

	2
--	---

6. Antifašistički pokreti otpora pojavili su se u većini okupiranih europskih zemalja. Usporedi ponuđena obilježja i zaokruži dva obilježja koja nisu karakteristična za partizanski pokret.

- A. gerilsko ratovanje
- B. rasizam
- C. totalni rat
- D. miniranje protivničke infrastrukture

	2
--	---

7. Reakcije na sporazum o uspostavi Banovine Hrvatske bile su različite. Pozorno pročitaj pitanja i odgovori na njih punim rečenicama.

7.1. Navedi kakav su stav prema sporazumu zauzele ustaše i objasni zašto?

	1
--	---

7.2. Navedi kakav je stav prema sporazumu zauzela Srpska Pravoslavna Crkva i objasni zašto?

	1
--	---

7.3. Navedi kakav je stav prema sporazumu zauzela Komunistička partija Jugoslavije i objasni zašto?

	1
--	---

8. Vojna i politička zbivanja tijekom Drugoga svjetskog rata imala su svoje uzroke i posljedice. Pozorno pročitaj pitanja i odgovori na njih punim rečenica.

8.1. Koju je stratešku promjenu izazvala uspješna britansko-sovjetska invazija na Iran 1941.?

	1
--	---

8.2. Koja je bila politička posljedica Teheranske konferencije iz studenog 1943. na odnos Saveznika prema komunističkom antifašističkom pokretu na području Jugoslavije ?

	1
--	---

9. Poduprijevši Antu Pavelića kao predvodnika NDH, Mussolini je posljedično računao na brojne ustupke. Koja je posljedica tih ustupaka trebala utjecati na državno-pravno ustrojstvo NDH?

- A. stalna prisutnost talijanskih vojnih postrojbi
- B. gotovo besplatan izvoz sirovina
- C. NDH pristupa Trojnom paktu
- D. vojvoda od Spoleta kao budući hrvatski kralj

	1
--	---

10. Kultura i umjetnost u prvoj polovici 20. stoljeća odraz su niza obilježja. Što od navedenog nije obilježje kulture i umjetnosti u promatranom razdoblju?

- A. stvaranje nove i originalne stvarnosti
- B. promicanje građanskih konvencija
- C. apsolutna sloboda duha
- D. kritika društva

	1
--	---

11. Pristupanje Jugoslavije Trojnom paktu dogovoreno je nakon višesatnih pregovora. Međutim, unatoč tome Njemačka vojno napada Jugoslaviju. Zaokruži uzrok njemačkog napada na Jugoslaviju.

- A. Jugoslavija je bila okružena zemljama Trojnog pakta
- B. neutralnost Jugoslavije na početku rata
- C. prevlast Nijemaca u jugoistočnoj Europi
- D. državni udar i rušenje vlade

	1
--	---

12. Antifašistički pokreti otpora pojavili su se diljem okupirane Europe pa tako i na okupiranom području nekadašnje Kraljevine Jugoslavije. Promotri fotografiju i odgovori na postavljena pitanja.

Slika 2. Izvor: www.jakovlje.com/ustaska-odmazda-u-sibicama-kraj-brdovca-27-studenog-1943-godine

12.1. Fotografija prikazuje jedan primjer borbe partizana protiv fašističkih vlasti. Kako se u vojnoj terminologiji stručno nazivaju te njihove akcije?

	1
--	---

12.2. Kako nazivamo takav oblik ratovanja? (riječ potječe iz španjolskog jezika)

	1
--	---

12.3. Zašto se partizani odlučuju za takav način ratovanja, barem u počecima?

	1
--	---

13. Hitlerov vojni plan uključivao je sklapanje brojnih vojnih saveza i osvajačku politiku. Sve je to donijelo velike promjene u međunarodnim odnosima. Dopuni niz tako da slova ispred ponuđenih pojmova upišeš na prazne crte i da niz bude točan.

politika popuštanja osovina Rim-Berlin _____ Antikominterni pakt _____
Minhenski sporazum _____ čelični pakt _____ Trojni pakt

- A. remilitarizacija Porajnja
- B. Pakt Ribbentrop-Molotov
- C. Anschluss
- D. pripojenje Čehoslovačke

	4
--	---

14. Pojedine fotografije Drugoga svjetskog rata nadišle su kontekst svoga nastanka te poprimile univerzalnu simboliku, ali i propagandu svrhu. Pozorno promotri fotografiju i odgovori na pitanja.

Slika 3. Izvor: Anić, Tomislav i dr. *Povijest 4*. Zagreba: Alfa, 2021.:

104.

14.1. Navedi ime i prezime autora fotografije.

	1
--	---

14.2. Navedi točan naziv fotografije.

	1
--	---

14.3. Koje je godine snimljena fotografija?

	1
--	---

15. Slika prikazuje tekst odluke o priključenju Istre, Rijeke, Zadra i ostalih okupiranih krajeva Hrvatskoj. Na temelju stečenog znanja o prikazanom izvoru, odgovori na pitanja.

15.1. Navedi mjesec i godinu donošenja odluke čiji je tekst prikazan na slici.

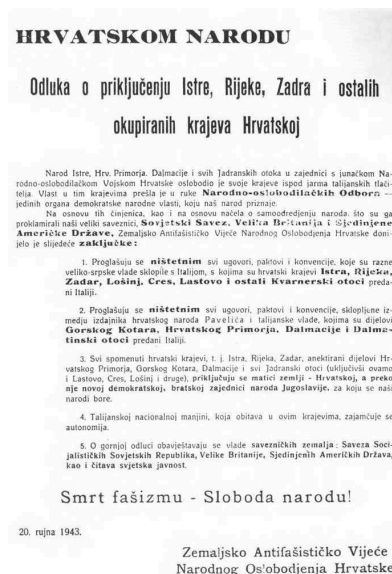
	1
--	---

15.2. U koju vrstu primarnih pisanih povijesnih izvora spada ovaj izvor s obzirom na sadržaj?

	1
--	---

15.3. U kojoj se instituciji čuva izvornik Odluke prikazane na slici?

	1
--	---

Slika 4. Izvor: Anić, Tomislav i dr. *Povijest 4*. Zagreba: Alfa, 2021.: 120.

16. Status NDH kao marionetske države očituje se u njezinim odnosima s jedne strane s Italijom te s druge strane s Njemačkom. Pozorno pročitaj i odgovori na postavljena pitanja.

16.1. Kako se podređenost NDH Italiji očituje u pojmu “razvojačeni pojas” koji se odnosi na tzv. zonu I.?

	1
--	---

16.2. Zašto se s vremenom NDH sve više oslanja na Njemačku? Navedi dva razloga.

	2
--	---

16.3. Na privrednom planu i Italija i Njemačka nastojale su iskoristiti gospodarske izvore NDH. Navedi jedan primjer gospodarskog iskorištavanja NDH od strane Njemačke i jedan primjer od strane Italije.

	2
--	---

19. Dolaskom nacionalsocijalista na vlast promijenio se i odnos prema umjetnosti. Pozorno promotri plakat prikazan na slici i odgovori na pitanja.

*degenerirana umjetnost/ izložba NSDAP-a
u kući umjetnosti na Königsplatzu
karte po sniženoj predprodajnoj cijeni /
ulaznice ovdje*

19.1. Objasni na koju se umjetnost odnosio naziv upotrijebljen na plakatu?

	1
--	---

Slika 7. Izvor: Anić, Tomislav i dr. *Povijest 4*. Zagreb: Alfa, 2021.: 129.

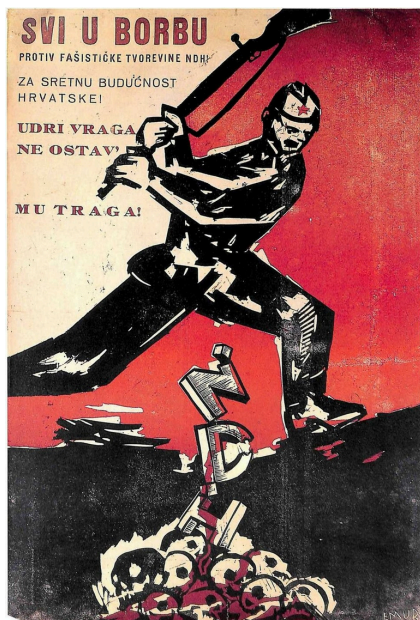
19.2. Navedi jednu promjenu koja se mogla dogoditi u profesionalnom radu umjetnika čija su djela proglašena degeneriranima.

	1
--	---

19.3. Objasni na koji je način bila koncipirana izložba za koju je izrađen ovaj plakat.

	1
--	---

20. Tijekom Drugoga svjetskog rata umjetnost je nerijetko bila u funkciji političke i ideološke propagande. Pozorno promotri plakat i odgovori na pitanja.

20.1. Objasni koji način zatiranja traga neprijatelju sugerira slikovni prikaz?

	1
--	---

20.2. Navedi puni naziv političkog tijela čiji pogled na NDH promiče plakat.

	1
--	---

Slika 8. Izvor: Erdelja, Krešimir, Igor Stojković. *Tragovi 4*. Zagreb: Školska knjiga, 2021.: 99.

20.3. Navedi ime i prezime hrvatskog antifašističkog književnika na čije najpoznatije djelo može aludirati ovakav grafički prikaz akronima NDH, imajući pritom na umu tko je je autor plakata.

1

21. Drugi svjetski rat po mnogočemu je bio ratni sukob drugačiji od svih dotada poznatih. Promotri tablicu i odgovori na postavljena pitanja.

Statistički podatci Drugoga svjetskog rata

Vojne i civilne žrtve Drugoga svjetskog rata po zemljama sudionicama

Sile Osovine	Vojne žrtve	Civilne žrtve	Ukupno
Njemačka	3 500 000	700 000	4 200 000
Japan	2 000 000	350 000	2 350 000
Rumunjska	300 000	160 000	460 000
Mađarska	140 000	290 000	430 000
Italija	330 000	80 000	410 000
Austrija	230 000	104 000	334 000
Finska	82 000	2000	84 000
Sile Osovine ukupno	6 582 000	1 686 000	8 268 000
Saveznici	Vojne žrtve	Civilne žrtve	Ukupno
Svjetski Savez	10 000 000	10 000 000 *	20 000 000
Kina	2 500 000	7 500 000	10 000 000
Poljska	100 000	5 700 000	5 800 000
Jugoslavija	300 000	1 400 000	1 700 000
Francuska	250 000	350 000	600 000
Čehoslovačka	200 000	215 000	415 000
Sjedinjene Američke Države	400 000	—	400 000
Ujedinjeno Kraljevstvo	326 000	62 000	388 000
Nizozemska	12 000	198 000	210 000
Grčka	20 000	140 000	160 000
Belgija	12 000	76 000	88 000
Indija	24 000	13 000	37 000
Australija	23 000	12 000	35 000
Albanija	28 000	2 000	30 000
Bugarska	10 000	10 000	20 000
Novi Zeland	10 000	2000	12 000
Norveška	6400	3900	10 300
Južna Afrika	7000	—	7000
Etiopija	5000	—	5000
Luksemburg	5000	—	5000
Malta	—	2000	2000
Danska	400	1000	1400
Brazil	1000	—	1000
Saveznici ukupno	14 276 800	25 686 900	39 963 700
Sveukupno	20 858 800	27 372 900	48 231 700

21.1. Na temelju podataka iz tablice vidimo da je u Drugome svjetskom ratu stradalo više civila nego vojnika. Navedi dva razloga zašto je to bilo tako.

2

Slika 9. Izvor: www.e-sfera.hr/prelistaj-udzbenuk/a1fb2cc9-3041-4853-8b01-a3a6ef896e96

21.2. Stradavanja ljudi u Drugome svjetskom ratu donijela su velike promjene u obitelji. Objasni što prikazuje fotografija?

1

Slika 10. Izvor: <https://www.drk-suchdienst.de/en/how-we-help/tracing/second-world-war>

21.3. Navedi još dvije promjene koje su zadesile pojedince i društva u cjelini nakon Drugoga svjetskog rata.

2

22. Zemljovid prikazuje NDH, uključujući susjedna pogranična područja. Pozorno promotri tri slova upisna na tim susjednim pograničnim područjima i odgovori na pitanja.

Zemljovid 1.

22.1. Navedi mjesec i godinu kada je područje označeno slovom A ustrojeno kao jedna od triju prefektura Guvernerata Dalmacija.

1

22.2. Navedi mjesec i godinu kada je područje označeno slovom B reorganizirano u vojnoupravnu oblast Jadransko primorje pod izravnom njemačkom vojnom upravom.

1

22.3. Navedi ime i prezime generala koji je bio na čelu pronacističke vlade koja je, u suradnji s njemačkim vojnim vlastima upravljala teritorijem označenim slovom C.

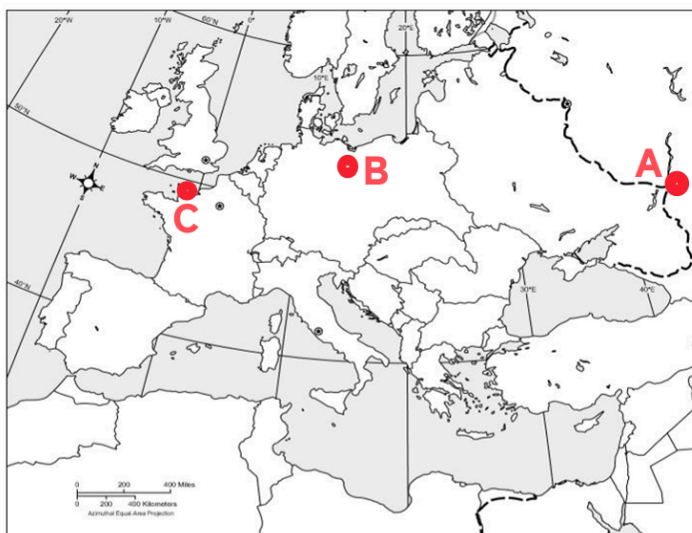
1

23. Neutralnost Kraljevine Jugoslavije na početku Drugoga svjetskog rata nije se dugo održala, što je potaklo kaotičnu situaciju u državi. Na što se odnosi Ožujski prevrat?

- A. državni udar u Beogradu
- B. pristupanje Trojnom paktu
- C. rušenje vlade Cvetković-Maček
- D. javni prosvjedi u jugoslavenskim gradovima

1

24. Zemljovid prikazuje političku kartu Europe tijekom Drugoga svjetskog rata. Pozorno promotri tri lokacije označene slovima A, B i C i odgovori na pitanja.

Zemljovid 2.

24.1. Koji je redni broj nosila njemačka armija koja je sudjelovala u bitci za grad označen slovom A.

	1
--	---

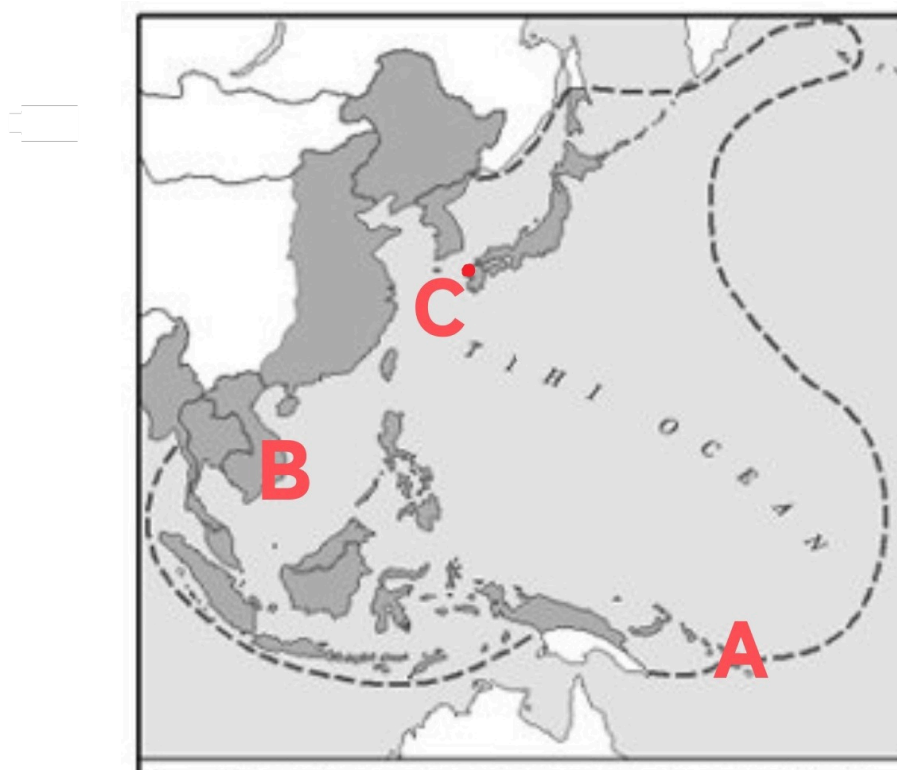
24.2. Navedi ime i prezime glavnog sovjetskog maršala koji je zapovijedao snagama koje su početkom svibnja 1945. zauzele grad označen slovom B, pred kojim je Njemačka bezuvjetno kapitulirala.

	1
--	---

24.3. Navedi ukupan broj plaža na koje su se savezničke snage iskrcale u pokrajini označenoj slovom C.

	1
--	---

25. Zemljovid prikazuje kartu Pacifika tijekom Drugog svjetskog rata. Pozorno promotri tri lokacije označene slovima A, B, C i odgovori na pitanja.

Zemljovid 3.

25.1. Navedi naziv otoka u Koraljnom moru, označenog slovom A, oko kojeg se vodila iscrpljujuća bitka od kolovoza 1942. do veljače 1943., koja je predstavljala prekretnicu u ratu.

	1
--	---

25.2. Navedi naziv države pod čijom je vlašću bilo područje označeno slovom B prije japanskog osvajanja 1940. godine.

	1
--	---

25.3. Navedi naziv grada označenog slovom C, na kojeg je 9. kolovoza 1945. bačena atomska.

	1
--	---